

Molnár Gál Péter Kelet-Berlinben, az 1970-es években. Ismeretlen fényképész felvétele.

Königer Miklós KORTÁRSAGNAK, KORTÁRSRÓL, KORTÁRSA Egy MGP-dedikáció

A telefonom vijjogva csengett, amikor a NOL oldalán megjelent a halálhíre. Budapestről, Berlinből, Amszterdamból, Párizsból, az amerikai Renoból jelentkeztek barátok, ismerősök.

„Mi történt? Hallottad a hírt? Mindent tudsz? Te ismerted egyáltalán?”

Meghalt a magyar színházművészet elkötelezett szerelmese, briliáns szakértője és rettegett-szeretett kritikusa, hetvenöt éves korában, Budapesten. Az utóbbi időben csendes suttogással jutottak el hozzám a hírek. Kórházba szállították és többször került kés alá. Látogatókat nem fogadott. Legutoljára a Pina Bausch-társulatnak a Művészetek Palotájában tartott vendégjátékán látták: egy kisebb társaság fókuszában állt, könnyedén mosolyogva, sármosan.

A hatvanas-hetvenes években természetes volt, hogy a reggeli hírlapolvasást a kultúrrovat fellapozásával kezdtük. Molnár Gál Péter színházi tudósításaira voltunk szenvedélyesen kíváncsiak. Írásai szórakoztatónak voltak kioktatók, felhőborítóan másszerűek. Pimasz-szemtelen humorral, sósavas iróniával öntözve zúzott pozdorjává előadásokat, rendezőket, színészeket, táncosokat. Jobb esetekben viszont a mennybe repítette „pácienseit”, hogy aztán egy elegáns mozdulattal elengedje őket, egy életre!

Ezekben az években jelentős olvasótáborra alakult ki. Sokan csak miatta vették Magyarország elsőszámú napilapját. A szakma őrzöngött, máshoz voltak hozzászokva. Kritikáit, – saját meggyőződése szerint is rendkívüli alaposággal – még az előadás, a bemutató éjszakáján megírta, hogy másnap már ne is tudja, hol is volt előző este. Igen-igen, biztos így volt.

Viszont a megjelenés után kajánul fogadta a legvégletesebb visszajelzéseket, a hálát lihegő aktőröktől, rajongóitól, olvasóitól. És természetesnek tartotta – és így is fogadta – a hörögre gyalázkodó, átkokat, szitkokat szóró „ismeretlenek” minősíthetetlen stíliú telefonhívásait.

Molnár Gál Péter ebben az időben egy új hang, senki máséval össze nem téveszthető stílus, egy teljesen más színházi világkép képviselője, közvetítője volt-lelt. Kritikusai működése mellett megjelentek gondos felkészültséggel írott tanulmánykötetei, remekbeszabott, elmélyült színész- és rendezőportréi, több kiadásban. [*Honthy Hanna és kora* (1967), *Olvasópróba* (1968), *Rendelkezőpróba* (1972), *Izgága színház* (1974), *Színházi holmi* (1976), *Emlékpórá* (1977), *A Latabárok* (1982), *A Páger-ügy* (1988), *Latinovits* (1990), *Hogyan csináljunk rossz színházat?* (1994), *A pesti mulatók* (2001), *Zenthe Ferenc* (2005).]

1979-től – ezer kilométer távolságból – hetente-havonta érkezett újságsomagokból olvashattam írásait, figyelhettem fordulatos pályafutásának, életének történéseit. A szerencsétlen mikrofilm-sztorit a Ferihegyen, házasságát Ronyecz Máriával, s felesége tragikus elvesztését, és végül az átkozott históriát beszervezéséről... (Itt megjegyzném, hogy ha egyszer lesz még író, kutató-történész a Földön, aki pontosan feldolgozza a *Népszabadság* hajdani, pártonkívüli főmunkatársának helyzetét, megszaroltatása tragikomikus történetét, akkor MGP-t a lap saját halottjának fogja elismerni.)

A berlini fal leomlása előtt rendszeres vendég volt az NDK fővárosában. Hosszú ideig a Brecht-színház bűvöletében élt.

A fegyelmezett, filozofikus, „elidegenített”, érzelemmentes rendezőszínház-zsánerű kifejezésforma hatott hosszú ideig Molnár Gál Péterre (Egy pillanatra ugyan megingott a beidegződött, erőltetett Sztanyiszlavszkij-metódustól). Tartós barátság fűzte a nemzetközi híru Brecht-özvegyhez, Helena Weigelhez, az ensemble igazgatónőjéhez. Később Örkénynek a Volksbühnén, németül bemutatott *Macskajátéka* főszerepét játszó Sulyok Máriát ismerte el szeretetteljes, nagyrabecsülő kritikájával.

A fal leomlása után egyszer járt az egykori Nyugat-Berlinben, amikor is megtekintette a közel tízórás (!) *ös-Faust* előadást, Peter Stein rendezésében.

Szenvedélyes színházszeretete mellett legjobban a színház története izgatta. Habzsolta a szaklexikonokat, kereste az összefüggéseket. Imádott felfedezni elfelejtett neveket, személyiségeket, kulcsfigurákat, évszámokat, adatokat. Egyedi példa erre a 2001-ben megjelent, *A pesti mulatók* című könyve. Örült, hisztériás, zseniális munka, gyűjtés. Egy hatalmas, egészséges vegyes-zöldsálatá, tele vitaminnal. Csak egy hozzá méltó tudású lektor, szerkesztő hiányzott a mű tökéletességhez (az olvasó csak úgy szédült az adathalmaztól).

Színészportréi cizellált kézművességgel, emberi, érzelmi odaadással és súlyos szakmai tudással íródtak. Egy színész-lélekbúvár is élt benne. A Filmbarátok Kiskönyvtára sorozatban megjelent portré-kötetben ezt írja Törőcsik Mariról: „Egy színészről viszont mindig szép tud lenni, mert belülről szépül meg, belső emberi tartalmából sugárzik szét belőle az értelmes és tartalmas szépség.”

Még, mielőtt adieu-t intének, jó utazást kívánnék, viszontlátást remélnék, egy, a 2005-ben ismét kiadott Latinovits-kötetbe nekem írt, méregerős dedikációval búcsúzom:

“Miklós!
Halálom után tilos kitömvé kiállítani.
M.G.P.”

Nem tartoztam közvetlen baráti köréhez. Csak messziről figyelhettem.

Königer Miklós
Berlin, 2011.